

Bildande av naturreservatet Virsbo-Näs i Surahammars kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som avgränsas på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Naturreservatets namn ska vara Virsbo-Näs.

För att tillgodose och uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet (se *Reservatsföreskrifter*).

Länsstyrelsen fastställer samtidigt, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., skötselplanen för naturreservatets långsiktiga vård (bilaga 2).

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 avverka, gallra, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada eller bortföra levande eller döda träd och buskar,
- 2 bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden (t.ex. att gräva, muddra, spränga, schakta, plöja, borra, dämna, nydika, rensa dike, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning),
- 3 anlägga väg, stig, led, campingplats eller uppställningsplats för fordon, släp, båtar eller andra farkoster,
- 4 framföra motordrivet fordon annat än på befintlig väg,
- 5 använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra växtnäringssämnen,
- 6 anordna upplag,
- 7 uppföra ny byggnad eller annan anläggning (t.ex. vindkraftverk, jaktorn, mast, hamn, brygga, bro, spång, mark- eller luftledning, stängsel eller annan hägnad),

- 8 utfodra vilt,
- 9 införa för området nya växt eller djurarter.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelse att tåla visst intrång
Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla att följande
anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. utmärkning av reservatets gränser i terrängen samt utplacering och underhåll av informationstavlor och enklare friluftsanordningar,
2. fälla, ringbarka eller randbarka enstaka träd samt röja i syfte att gynna värdefulla trädindivider,
3. åtgärder för att återställa hydrologiska förhållanden i delar av området som är påverkade av markavvattnande åtgärder,
4. bekämpning av främmande eller invasiva arter,
5. iordningställande och markering av led/stig,
6. dokumentation och uppföljande undersökningar av mark- och vattenförhållanden, flora och fauna, naturvårdande åtgärder och åtgärder för friluftslivet.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

1. gräva, hacka, rista, måla eller på annat sätt skada jordytan eller fasta naturföremål såsom berghällar och block,
2. framföra motordrivet fordon annat än på befintlig väg,
3. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, samt skada vegetation eller naturföremål i övrigt t.ex. genom att samla ved eller att insamla örter, gräs, mossor, svampar eller lavar, med undantag för bär och matsvamp för husbehov,
4. insamla insekter eller andra ryggradslösa djur,
5. sätta upp tavla, skylt, affisch eller permanent snitsla spår.

Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder för

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som har stöd av B-föreskrifterna och preciseras av vid var tid fastställd skötselplan,
- att befintlig väg, med vägområde, används och underhålls. Den äldre traktorstigen (se beslutskarta, bilaga 1 för sträckning) får nyttjas i samband med skogsskötselåtgärder på angränsande skog, utanför reservatet, förutsatt att det sker utan att vägen körs sönder. Väggatan får inte breddas men hindrande igenväxningsvegetation får röjas bort eller köras över,

- jakträttsinnehavaren att bedriva jakt inom ramen för jaktlagstiftningen samt framföra mindre motordrivna fordon i terrängen för uttransport av fällt klövvilt förutsatt att detta kan ske utan bestående körskador,
- röjning av sly och grenar som förhindrar underhåll och skötsel av backdike och åkermark,
- nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning,
- vetenskapliga undersökningar med syfte att öka kunskapen om de biologiska värdena i området. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens skriftliga godkännande.

Länsstyrelsen erinrar om att föreskrifterna under C, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, gäller omedelbart även om beslutet överklagas.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer och tillgodose behovet av områden för friluftslivet,
- bevara ett område där skogens egen dynamik och naturliga störningsprocesser i allt väsentligt får styra naturens utveckling,
- bevara och utveckla naturvärden förknippade med äldre naturskogsartade barrskogsmiljöer samt de successioner som hör ihop med dessa,
- gynna de skogslevande arter som är beroende av gamla träd, stora mängder död ved och av människan opåverkade skogsmiljöer,
- bevara ett spännande och förhållandevis lättillgängligt naturområde som kan utgöra ett attraktivt besöks- och friluftslivsområde.

Syftet ska nås genom att:

- det införs föreskrifter som säkerställer att intern beståndsdynamik, naturliga störningsprocesser och arternas egen förmåga att kolonisera, överleva och sprida sig i området får styra naturens utveckling,
- områdets naturmiljöer i allt väsentligt får utvecklas fritt, dvs. utan mänsklig påverkan,
- det vid behov finns möjlighet att gynna enstaka värdeelement och arter genom extensiv skötsel,
- det vidtas aktiva restaureringsåtgärder för att återställa störda miljöer, exempelvis i områden påverkade av markavvattnande åtgärder eller i yngre planterad skog,
- vissa åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens tillträde och möjlighet att se, uppleva och röra sig i området.

Uppgifter om naturreservatet

Objektnamn	Virso-Näs
NVR-id	2048838
Skyddsform	Naturreservat
Län	Västmanland
Kommun	Surahammar
Lägesbeskrivning	2,5 km SSO Virso tätort
Koordinat	560470 6635700 SWEREF 99 TM
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Areal	ca 12 ha varav 11,7 ha produktiv skogsmark

Beskrivning av området

Naturreservatet ligger på näset i Virsobosjön, 2-3 kilometer söder om Virso tätort. Här finns en gammal grandominerad barrblandskog som fått stå orörd under åtminstone ett par decennier. Trädskiktet har sedan länge uppnått mogen ålder och är varierat med flera olika trädslag. Gran dominerar men även tall, björk och klibbal förekommer rikligt i delar av området.

Markvegetationen domineras av bärris och lågörter, och är ganska varierad jämfört med hur det brukar se ut i trakten som annars präglas av något magrare marker. På marken ligger också en hel del träd som fått ligga kvar som de fallit, något som uppskattas av ett stort antal vedlevande arter. Här har en rad intressanta och ovanliga arter noterats under åren, såsom grön sköldmossa, vedtrappmossa och gräddticka.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Området hyser naturvårdsintressant skog. Skogen är i allt väsentligt gammal, till stora delar olikåldrig och har också ett stort inslag av strukturer och substrat, såsom gamla träd och död ved, som är mycket viktiga för skogens biologiska mångfald. Skogsbeståndens egenskaper och höga naturvårdsomvärden bekräftas av den stora mångfalden av arter, varav ett flertal är naturvårdsintressanta och upptagna på den nationella rödlistan över skyddsvärda arter.

De biologiska värdena ligger till grund för att frågan om naturreservatsbildning väckts, och är starkt knutna till den äldre skogen och de förhållandevis ostörda miljöförhållandena. Områdets biologiska mångfald och de prioriterade bevarandevärdena skulle påverkas negativt, och därmed hotas, om det genomfördes skogsbruksåtgärder eller vidtogs andra åtgärder i området som påverkade skogen, vegetationen eller på annat sätt förändrade miljöförhållandena i området på ett sätt som inte överensstämmer med naturtypernas naturliga utveckling.

Som äldre skogsområde som ligger förhållandevis tillgängligt till, kan området också vara attraktivt för friluftslivet. Här kan man avnjuta en kort skogspromenad i en gammal naturskön skog som inger en känsla av orördhet och vildmark, plocka bär och svamp eller studera några av de arter som hör gammelskogen till.

Området är beläget i en skoglig värdetrakt. Områdets läge, inom värdetrakten, stärker bevarandevärdet och bevarandeintressena.

Miljö kvalitetsmål

Bildandet av naturreservatet är en del av uppfyllandet av miljö kvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv, om vilka Sveriges riksdag beslutat.

Riksintresse

Delar av området är beläget inom ett riksintresseområde för friluftsliv, ”U 4. STRÖMSHOLMS KANAL, KOLBÄCKSÅN”. Riksintresseområdet har i första hand tillkommit i syfte att bevara områdets friluftslivsvärden, samt för att underlätta allmänhetens vistelse i området. Bibehållandet av värdefulla natur- och kulturmiljöer längs kanalen och ån samt naturvårds- och friluftslivshänsyn i skogsbruket längs vattendraget anges som en förutsättning för att riksintressets värden ska kunna upprätthållas. Naturreservatsbildningen främjar och stärker de värden som riksintresset avser att värna.

Motiv till skyddsformen naturreservat

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska densamma tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras. Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får ett mark- eller vattenområde av Länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Länsstyrelsen har bedömt att det är ett angeläget allmänt intresse att området långsiktigt bevaras och skyddas, med dess arter och livsmiljöer.

Intresseprövning

Bildandet av naturreservatet är en del av genomförandet av den nationella miljöpolitiken, EU:s naturvårdsdirektiv och internationella naturvårdskonventioner. Lagstiftningen medger möjlighet att tillvarata angelägna allmänna naturvårdsintressen, bl.a. genom naturreservatsbildning.

Att bevara det här berörda området, med ingående arter och miljöer, utgör ett angeläget allmänt intresse som motiverar en inskränkning i den enskildes förfoganderätt. Länsstyrelsen har, i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av naturreservatet inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

De föreskrifter som omfattas av kravet på konsekvensutredning har bedömts få så begränsade kostnadsmissiga och andra konsekvenser att Länsstyrelsen, i enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredningar vid regelgivning, bedömt att det saknats skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Andra sakförhållanden

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 och 4 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av naturreservatet är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig

användning av mark- och vattenområdet, och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan.

Länsstyrelsen har, i enlighet med 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken, beaktat strandskyddsbestämmelserna vid planeringen av åtgärder för reservatets vård och skötsel samt anordningar för friluftslivet.

Ärendets handläggning

Områdets höga naturvärden har sedan länge varit kända för den ideella naturvården. I och med att området avverkningsanmäldes 2009 genomförde Länsstyrelsen en naturvärdesinventering. Länsstyrelsen kom då tillsammans med dåvarande markägare, Bergvik Skog AB, överens om att området skulle avsättas som en frivillig avsättning (nyckelbiotop).

Bergvik Skog AB sålde 2017 fastigheten och Länsstyrelsen inledde då en dialog med den nya markägaren som sedermera resulterade i en överenskommelse om att långsiktigt skydda området genom en reservatsbildning. Området förvärvades genom en markbytesaffär under våren 2019.

Samråd

Samråd har enligt 25, 25 a resp. 25 b §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Surahammars kommun, Skogsstyrelsen respektive Sveriges geologiska undersökning, samt enligt 26 § nämnda förordning med Naturvårdsverket.

Remiss

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken har, enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., förelagts att inom en tid av en månad yttra sig över förslaget till beslut om bildande av naturreservatet Virsbo-Näs. Förslaget till beslut har därutöver sänts på remiss till ett flertal berörda organisationer.

Remissyttranden samt Länsstyrelsens avvägning med avseende på remissyttranden

Markägaren har inkommit med en synpunkt på att den östra delen av reservatet inte ingår i dennes fastighet. Reservatsgränsen har därför justerats så att den följer markägarens fastighetsgräns, vilken följer strandlinjen.

Markägaren har även meddelat att reservatsföreskrifterna inte får utgöra hinder för brukandet av angränsande åkermark och rensning av jordbruksdiken. Ett undantag har därför skrivits in i beslutet så att röjning av sly och grenar som förhindrar underhåll och skötsel av backdike och åkermark är tillåtet. Dikena i sig kommer hamna utanför reservatet och omfattas därmed inte av några föreskrifter.

Jägareförbundet har en fundering kring jakt med lös hund. Föreskrifter som reglerar möjligheten att ha lös hund i området saknas så det står jakträttsinnehavaren fritt att jaga med lös hund i området.

I övrigt har yttranden inkommit från Sveriges geologiska undersökning (SGU), Skogsstyrelsen och Entomologiska föreningen i Dalarna och Västmanland, som antingen avstår från att yttra sig eller inte har nått att erinra.

Upplysningar

Akuta utryckningsinsatser inom skyddade områden

Enligt 6 kap 2 § Lag (2003:778) om skydd mot olyckor gäller följande. Om fara för liv, hälsa eller egendom eller för skada i miljön inte lämpligen kan hindras på något annat sätt, får räddningsledaren vid en räddningsinsats bereda sig och medverkande personal tillträde till annans fastighet, avspärra eller utrymma områden, använda, föra bort eller förstöra egendom samt göra andra ingrepp i annans rätt, i den mån ingreppet är försvarligt med hänsyn till farans beskaffenhet, den skada som vållas genom ingreppet och omständigheterna i övrigt.

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet. Finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslut som meddelats enligt 7 kap. 4-6 §§ miljöbalken. Om undantag från A- och C-föreskrifterna omfattar annat än vad som ryms inom allemansrätten, gäller undantaget endast ägare och innehavare av särskild rätt till marken. För övriga krävs en dispens för att genomföra åtgärden.

Annan lagstiftning som reglerar reservatsområdet

Inom naturreservatet gäller även annan lagstiftning, till exempel bestämmelser om strandskydd, fridlysning och vattenverksamhet. Den som vill genomföra en åtgärd inom området kan behöva tillstånd eller dispens med anledning av dessa bestämmelser. Samråd bör alltid ske med Länsstyrelsen innan en åtgärd genomförs.

Enligt 1 kap. 1 § kulturmiljölagen (1988:950) ska såväl enskilda som myndigheter visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Enligt 2 kap. kulturmiljölagen krävs tillstånd för att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning. Regelverket gäller även okända fornlämningar. Hänsyn är även påkallad enligt 30 § skogsvårdslagen (1979:429).

Kungörelse

Beslut om kungörelsedelgivning, se bilaga 3. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen enligt bilaga 4, formulär nr 11.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avd. C, vilka gäller omedelbart.

I detta ärende, där landshövding Minoo Akhtarzand beslutat, har naturvårdshandläggare Jacob Rudhe varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även chefsjurist Louise Klofelt, antikvarie Anna Onsten-Molander och avdelningschef Johan Wretenberg deltagit.

Minoo Akhtarzand

Jacob Rudhe

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Beslut om kungörelsedelgivning
4. Överklagandehänvisning